



# Korkeakoulu- ja erikoiskirjastojen Finna-tapaaminen keväällä 2024

Veera Mujunen ja muut finnalaiset 24.4.2024



# Alkavat uudet hankkeet

Peltonen, Riitta 2024

# Finna.fi:n vahvistaminen tutkimuksen infrastruktuurina

Riitta Peltonen

- Rahoitus vuoden mittaiselle projektille
- Idea pohjaa vuonna 2019-2020 tehtyyn Finna.fi- konseptin päivitystyöhön ja etenkin siinä yhteydessä organisaatioiden kanssa pidettyyn [työpajaan](#) liittyen toiveisiin kuratoinnista tutkimukselle ja korkeakouluopetukselle

**Luodaan uusi sisältösivu Finna.fi-palveluun ja lanseerataan se tutkimuksen ja korkeakoulutuksen kohdeyleisöille.**

Kolme tavoitetta:

1. Aineistopaketteja tutkimuksen virikkeeksi
2. Tutkimusaineistojen löydettävyys ja Finnan rooli
3. Digitaaliset ihmistieteet ja dataintensiivinen tutkimus

- Selvitetään tutkimukselle palveluita tarjoavien organisaatioiden, mm. arkistojen tarpeita tutkimukseen ja lopputyöntekijöille suunnattujen aineistopakettien tuottamiseksi.
  - 5-8 pilottiorganisaatiota lähempään yhteistyöhön
  - Fasilitoidaan dialogia organisaatioiden ja tutkimuksen/korkeakoulujen kanssa tutkimuksen ja lopputyöntekijöiden tarpeista
- Selvityksen pohjalta aloitetaan ensimmäisen prototyypiversion muotoilu.
  - Tarvittava syöttölomake, esityspohja, vaikutukset aineistotyyppiin
  - **Tuotetaan ensimmäiset pilottipaketit yhdessä pilottiin osallistuvien organisaatioiden kanssa**
- Luodaan tarvittavat prosessit ja ohjeet organisaatioille, joiden pohjalta he voivat alkaa itsenäisesti tuottaa uudentyyppisiä aineistopaketteja

## **Etsimme nyt pilotti organisaatioita!**

Pilottipakettien luonnostelu starttaa joko vielä kesäkuussa ennen lomia tai heti kesälomien jälkeen elokuussa, tarkempi aikataulu myöhemmin

Tällä lomakkeella voi ilmoittaa meille kiinnostuksestaan:

<https://link.webropolsurveys.com/S/43E8349DB38977BF>

## Tutkimustyön yhteydessä syntyneet tutkimusaineistot Finnassa

- Selvitetään ja selkeytetään tutkimustyön yhteydessä syntyneiden, kuvailtujen ja tallennusjärjestelmiin vietyjen tutkimusaineistojen rooli Finna-hakupalvelussa.
  - Tehty jo ennakoivaa selvitystä vuoden 2023 lopulla organisaatiokyselyllä.
- Parannetaan Finnaan jo indeksoitujen tutkimusaineistojen löydettävyyttä
- Arvioidaan nostetaanko aineistoja esille uudella kokoavalla sisältösivulla esim. ohjeina tai aineistosuosituksina.

Finna.fi:n roolia tutkimusaineistoja sisältävänä hakupalveluna selvitetään suhteessa tutkimusaineistoja laajasti kokoaviin ja esille tuoviin CSC:n tarjoamiin kansallisiin palveluihin eli Fairdata-palveluihin, tutkimustietovarantoon ja sen portaaliin Tiedejatutkimus.fi:hin.

- CSC:n kanssa arvioidaan Finnan suhdetta kansallisiin tutkimuksen palveluihin ja pohditaan miten Finna voisi omalta osaltaan tukea tutkijoille suunnattujen palveluiden kokonaisuutta.

Tavoitteena on tuoda kehityskohteessa luotavalle Finna.fi-sisältösivulle sisältöjä, jotka esittelevät Finnan mahdollisuuksia digitaalisten ihmistieteiden ja dataintensiivisen tutkimuksen piirissä.

## Kehitetään yhteistyötä ja verkostoitumista

- Alan tutkijoiden, tutkimusinfrastruktuurien ja alan opetuksen kanssa korkeakouluissa
- Huomioidaan FIN-CLARIAH hankkeessa syntyvät verkostot
- Laajennetaan perspektiiviä tutkijoihin, jotka voisivat olla kiinnostuneet data-intensiivisen tutkimuksen metodeista

## Luodaan sisältöjä

- Huomioidaan FIN-CLARIAH hankkeessa syntyvät sisällöt
- Laajennetaan perspektiiviä tutkijoihin, jotka voisivat olla kiinnostuneet data-intensiivisen tutkimuksen metodeista



# Finnan tekoälykokeilu 2024

Riitta Peltonen

Rahoitus vuoden mittaiselle kokeiluprojektille

**Kokeilu = Tavoitteena ymmärtää, ovatko olemassa olevat mallit hyödyllisiä Finnan aineistojen kanssa ja onko isompi ponnistus, joka tähtäisi tuotantokelpoiseen versioon kannattava**

## Kaksi kokeiltavaa konseptia

- **Hakuavustin** (Primääri kokeilu)
- **Vastausbotti** (Todennäköisesti pystytään sisällyttämään)

Idea myös kolmannesta kokeilusta, mutta tämän vuoden kokeilun aika ei todennäköisesti riitä siihen, ja se tehdään vasta osana myöhempiä hankkeita

- Kuvahaku

Näillä kahdella kokeilulla saisimme kokemusta ja arvioita a) kuinka laadukkaita vastauksia tekoälyn avulla olisi saatavilla, b) suorituskyky ja työmäärä lukuja, joista skaalata arvioita mitä tuotantotavoitteen ottaminen tarkoittaisi

- Pelkän kielimallin hyödystä Finna indeksin kanssa
- Vektorikannan käytöstä kokotekstien kanssa
- Tekstien kanssa hyödynnettävistä algoritmeista

Mitä Mika Waltarin kirjoja on käännetty norjaksi?

Haetaan Finnasta:

tekijä = Waltari, Mika

aineistotyyppi = kirja

kieli = norja

Luodaan vastausta...

Mika Waltarin seuraavat kirjat on julkaistu norjaksi:

1. Hvem myrdet fru Kroll? / Kuka murhasi rouva Skrofin?
2. En fremmed kom til gården / Vieras mies tuli taloon
3. Egypteren Sinuhe / Sinuhe, egyptiläinen
4. Den store illusjonen / Suuri illusio
5. Mikael Loddenfot / Mikael Karvajalka
6. Den mørke engel : Johannes Angelos' dagbok under Konstantinoples beleiring år 1453 ved slutten av Kristi tidsalder / Johannes Angelos
7. Mysteriet Rygseck / Komisario Palmun erehdys
8. Rikets hemmelighet / Valtakunnan salaisuus
9. Nordisk teater i TV : nordvisionens teaterserie 1962/63

Voinko kertoa lisätietoja joistakin näistä teoksista?

Kysy mitä tahansa?

# 1. Hakuavustin - hyödyt

- Finnan **koko hakumoottorin hyöty käyttöön kaikille käyttäjille**, riippumatta siitä, mitkä heidän osaamisensa tai fyysinen kyvykkyytensä on tehdä edistynyttä tiedonhakua.
- Erityisesti, jos promptin voisi antaa suullisesti, tukisi erityisryhmiä kuten motorisia ongelmia omaavia tai näkövammaisia.
- Kokeiluista ns. **matalimmalla roikkuva hedelmä** ja jos havaitaan hyväksi helpoiten tuotantoon vietävissä

Miksi ilmalämpöpumppu ei toimi kovalla pakkasella?

Haetaan Finnasta kysymykseen liittyviä aineistoja...  
Luodaan vastausta aineistojen perusteella...

Ilmalämpöpumppujen lämmityskyky heikkenee lämpötilan jäähtyessä ja loppuu kokonaan pakkasen kiristyessä [1]. Kovilla pakkasilla ilmalämpöpumpun lämmönsiirtokyky huononee nykyisillä kylmäaineilla oleellisesti [2]. Ilmalämpöpumpun kannattaa olla hieman ylimitoitettu, jotta sen teho riittää kovillakin pakkasilla [3]. Parhaat ilmalämpöpumput pystyvät kuitenkin tuottamaan lämpöä jopa 30 asteen pakkasessa [1].

### Vastauksen tuottamiseen käytetyt lähteet:

[1] Petriläinen, Kimmo. 2016. [Ilmalämpöpumppu](#). AMK-opinnäytetyö, Saimaan ammattikorkeakoulu. Theseus.

[2] Rantanen, Rauno. 2009. [Energiatehokkaiden ratkaisujen etsiminen sähköasemien lämmitykseen](#). AMK-opinnäytetyö, Tampereen ammattikorkeakoulu. Theseus.

[3] Haiko, Jarmo. 2019. [Ilmalämpöpumpun tehokerroin ja taloudellisuus todellisissa käyttöolosuhteissa](#). Kandidaatintyö, LUT-yliopisto. LUTPub.

## 2. Vastausbotti - hyödyt

- Helpottaisi merkittävästi kokotekstiaineistojen hyödyntämistä. Vastausbotti **löytäisi tiedon riippumatta siitä kuinka hyvin se on kuvailtu.**
- Se tekisi **tutkitun tiedon merkittävästi lähestyttävämmäksi** muillekin kuin tutkijoille. Nuoret ja koululaiset. Suuriyleisö.
- **Etenkin jos promptin voisi tehdä suullisesti lähes kaikki erityisryhmät nousisivat tasa-arvoisempaan asemaan** esim. näkövammaiset, motoristisia ongelmia omaavat, lukivaikeutiset, vähemmän teknisesti kyvykkäät kuten vanhukset jne.

# Kokeilut vs. tuotantoon vienti

	Kokeilu	Tuotantoon vienti
<b>Haku-avustin</b>	Finnan rajapinnan päälle	Tuotantoon vienti <b>vaatii todennäköisesti integroinnin lähemmäs Finnan corea</b> . Integroinnissa kv-artikkelien hakuun (ulkoinen indeksi) metatietojen käyttöoikeudet selvitettävä.
<b>Vastausbotti</b>	Kummassakin tapauksessa kokeilu kannattaa tehdä hyvin rajatulla aineistomäärällä ja erillisellä vektorikannalla	Tuotantoon vienti vaatii todennäköisesti merkittävästi työtä joko vektorikannan integroinnista Finna indeksiin (ainakaan kokotekstien kohdalla ei helppoa, ehkä jopa ei toteutettavissa) tai tuotantokelpoisen erillisen vektorikannan lisäämistä Finnan indeksin rinnalle. <b>Kummassakin tapauksessa tämä olisi arkkitehtuurillisesti todella iso muutostavoite ja uudet suorituskyky vaateet merkittäviä.</b>
<b>(Kuvahaku)</b>		<b>Tuotantoratkaisu ei välttämättä</b> tai jopa todennäköisestikään olisi <b>rajattavissa yksittäisen näkymän aineistoihin vaan olisi Finna.fi laajuinen.</b>  Kokotekstien kohdalla myös huomioitava, että <b>Finnan sopimukset eivät kata vielä kokotekstien käyttöä hauissa.</b>



# Ahvenanmaan organisaatioiden mukaantulo ja ruotsinkielisen palvelun parantaminen

- Finnassa edistetään projektina 2024-2025:
  - Ahvenanmaan yleisten kirjastojen ja museoiden mukaantuloa sekä aineistojen välittämistä Europeanaan.
  - Ruotsinkielisten asiakasorganisaatioiden palvelun kehittämistä.
- Ahvenanmaa jää itsehallintoalueena Finnalle myönnetyn keskitetyn rahoituksen ulkopuolelle, mutta OKM:n kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto kattaa projektivaiheen kulut.
- Ahvenanmaan organisaatioiden osalta siirrytään maksulliseen palvelutoimintaan hankevaiheen jälkeen.
- Finnan henkilöstöä vahvistetaan ruotsinkielisellä asiantuntijalla.

# FIN-CLARIAH

Julia Isotalo

- FIN-CLARIAH –hankkeen tavoitteen on tuoda Finnassa olevaa avointa visuaalista kulttuuriperintöaineistoa entistä paremmin tutkijoiden käyttöön.
- Hankkeen myötä tarkoitus viedä Finnan dataa CSC:n ylläpitämään FIN-CLARIAHin infrastruktuuriin. Datan vieminen tapahtuu Finnan rajapintojen yli.
- Tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi, että Finnasta pystyttäisiin tuoda myös alkuperäisiä kuvia, mahdollisesti myös suurikokoisina. Mahdollistaa visuaalisen aineiston paremman hyödyntämisen laskennallisten työkalujen avulla.
- Lyhyesti: Helpottaa pääsyä/käyttöä liittyen avoimeen kulttuuriperintöaineistoon, kehittää Finnan teknisiä ominaisuuksia, ymmärtää käyttäjien tarpeita näihin liittyen

- Ensimmäisessä vaiheessa tutustumme dataintensiiviseen tutkimukseen ja sen tutkijoihin, DH-tutkijoihin (Digital Humanities), ja heidän tarpeisiinsa **rajapintojen suhteen**.
- Seuraavassa vaiheessa tarkastelemme datan vientiä FIN-CLARIAH:n infrastruktuuriin. Lähdemme kokeilemaan pienemmällä otannalla dataa, 1-3 museo- ja/tai arkisto-organisaation kanssa.
- Tavoitteena luoda pilottiorganisaation/organisaatioiden kanssa polku tutkijoille organisaatioiden avointen visuaalisten aineistojen äärelle.
- Hanke kestää kaksi vuotta.

The image shows the interior of the National Library of Finland, a grand neoclassical space. The ceiling is a large dome with a central fresco depicting three figures. The walls are lined with bookshelves and supported by tall, white columns. A balcony with a decorative railing is visible in the foreground. The lighting is warm and focused on the architectural details.

# Keskustelevat kuvat 2024-2026

International Image Interoperability Framework (IIIF) Kansalliskirjastossa

IIIF on kansainvälisesti jo yleisessä käytössä oleva tekninen ratkaisu, joka helpottaa suurikokoisten visuaalisten aineistojen tarkastelua järjestelmäriippumattomasti erilaisilla alustoilla.

Yritetty pilotoida Kansalliskirjastossa jo 2020 lähtien.

Jane ja Aatos Erkon säätiö on myöntänyt Kansalliskirjastolle rahoituksen 2024-2026 hankkeelle *Keskustelevat kuvat – Edistyneet ratkaisut visuaalisen kulttuuriperinnön esittämiseen digitaalisesti*

Hanke käynnistyy lokakuussa 2024



# Tavoite 1: IIF-tuki Kansalliskirjaston järjestelmiin

## Digi.kansalliskirjasto.fi

- Aineistona Ptolemaios-kartat ja klandestiinikäsikirjoitukset
- IIF-tuki sekä taustajärjestelmään että UI:hin
- Haravointi ja aineistojen julkaisu Finnassa

## DSpace

- Aineistona Fragmenta Membranea
- Tuki uusimmassa DSpace7 versiossa
- Haravointi ja aineistojen julkaisu Finnassa

## Finna

- Tuki IIF-aineistojen katselulle ja löytämiselle
- Uudet mahdollisuudet aineistojen käytölle, jatkokehitystarpeiden tunnistaminen

## Europeana Formula

- IIF aineistojen välittäminen Europeanaan





# Tavoite 2: Osaamisen jakaminen

Hankkeen keskeisenä tavoitteena on myös

- vahvistaa suomalaista osaamista ja yhteistyötä kansainvälisen IIF-yhteisön kanssa
- jakaa tietoa sekä hankkeessa kertyvää osaamista suomalaisille arkistoille, kirjastoille ja museoille
  - IIF-aiheinen tapahtuma Suomessa
  - Ohjeistusta tuen toteuttamisesta taustajärjestelmiin ja IIF-aineistojen tuomisesta Finnaan
- HUOM. Hanke ei sisällä IIF-tuen toteuttamista muihin taustajärjestelmiin, mutta Finnaan syntyy valmius ottaa vastaan IIF-aineistoja tarvittaessa muistakin järjestelmistä.

Hankkeen jälkeen IIF-tuen ylläpitäminen Finnassa on jatkuvaa toimintaa.

Edistyneempien toiminnallisuuksien pohjalta uuden kehittäminen voi edellyttää uutta hankerahoitusta.

# Moderointiperiaatteet

- Tänä keväänä organisaatioille lähetettiin kysely moderointiperiaatteista, ja pyydettiin kommentoimaan ehdotettuja periaatteita
- Kyselyn pohjalta periaatteita muokattiin, ja ne olisivat nyt potentiaalisesti valmiit käyttöönotettaviksi

- Kyselyyn vastasi 14 henkilöä
- Vastaajat edustivat yleisiä kirjastoja, korkeakoulukirjastoja sekä museoita
- Kyselyssä pyrittiin saamaan tietoa siitä, miten hyvin periaatteita voisi hyödyntää käytännön moderointityössä

Mielipiteitä jakavia periaatteita:

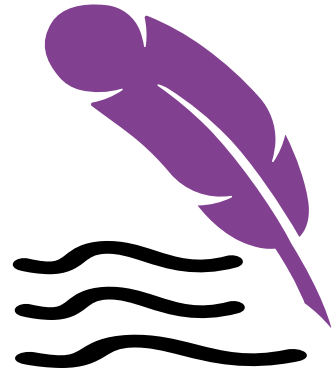
- Mainostaminen Finnassa ei ole luvallista, ja mainoslinkkejä esimerkiksi kommentoijan omaan blogiin ei julkaista
- Kommentin tai arvostelun tulisi liittyä aineistoon eikä esimerkiksi arvioida tekijää
- Siteeraus on luvallista, mutta tekijänoikeudet tulee ottaa huomioon: alkuperäinen tekijä tulee mainita

Mainostaminen koskee kaupallista toimintaa esim. blogikirjoitus sitä ei välttämättä ole. On hyvä olla linkkejä ja lähteitä tiedon varmistamiseen.

Joskus arvostelussa arvioidaan esimerkiksi kirjailijan tuotantoa yleisemmin, esimerkiksi siten, että kirjailija on kehittynyt tai menettänyt taitojaan kirjailijana.  
Näkisin tämän sallituksi.

Siteeraus voi olla vaikea tunnistaa, jos kommentin kirjoittaja ei sitä itse suoraan ilmaise.

- Kommenttien perusteella muokattiin ja selkeytettiin periaatteita, sekä lisättiin osa-alueille tarkentavat ja taustoittavat selitetekstit
- Lisäksi eriytettiin linkkeihin liittyvät periaatteet selkeyden vuoksi omaksi teemakseen
- Tällä hetkellä organisaatioilla on ollut vastuu kommenttien ja arvosteluiden moderoinnista, mutta tarkat työkalut ovat puuttuneet: uusien periaatteiden myötä organisaatioilla on helpompi moderoida yhtenäisesti
- Kun periaatteet otetaan käyttöön, muokataan myös käyttäjien kommentointiohjeita, jotta periaatteet olisivat selkeät myös heille



Noudatetaan hyviä tapoja ja lakia, sekä kunnioitetaan muita käyttäjiä.

Seuraavanlaiset kommentit tai arvostelut tulisi moderoinnissa piilottaa:

- Lainvastaiset arvostelut tai kommentit
- Alatyyliset arvostelut tai kommentit
- Asiaan liittymättömät tai hyvän tavan vastaiset arvostelut tai kommentit

Finnan kommentti / arvosteluvälilehti ei tue linkkejä. Kommentteihin ja arvosteluihin ei muodostu klikattavaa linkkiä, ja niiden tietoturvasuutta ei pysty Finnassa automaattisesti tarkistamaan.

Tämän vuoksi linkkien lisääminen ei ole suotavaa. Sen sijaan voi sanallisesti ohjeistaa käyttämiensä lähteiden äärelle.

Seuraavanlaiset kommentit tai arvostelut tulisi moderoinnissa piilottaa:

- Linkkejä sisältävät arvostelut tai kommentit. Arvosteluissa tai kommentteissa ei tulisi olla linkkejä ulkopuolisille sivustoille tietoturvariskien vuoksi.
- Kommentit tai arvostelut, jotka pyrkivät kaupallisessa mielessä ohjaamaan esimerkiksi kommentoijan omaan blogiin tai muuhun palveluun. Mainostaminen Finnassa ei ole luvallista.

Vaikka olisi eri mieltä teoksessa esitetyistä väitteistä tekijän kanssa, **ei hyökätä henkilöä vastaan** kommenteissa ja arvosteluissa. Saa olla myös **epäileväinen tai kriittinen**, mutta kommenttien tulisi pysyä asiallisina.

Finnassa julkaistusta kuva-aineistosta voi tunnistaa tuttuja henkilöitä. Jos kyseessä on **mahdollisesti elossa oleva henkilö, ei-julkisuuden henkilö**, henkilön yksityistietoja ei saa julkisessa palvelussa julkaista.

Seuraavanlaiset kommentit tai arvostelut tulisi moderoinnissa piilottaa:

- Tekijän tai aineistossa muuten esiintyvien henkilöiden sukupuoleen, ikään, syntyperään, kieleen, uskontoon tai muuhun henkilökohtaiseen ominaisuuteen liittyvät loukkaavat kommentit tai arvostelut. Kommentin tai arvostelun tulisi liittyä aineistoon.
- [Arkaluonteisia henkilötietoja](#) tai kenenkään yksityiselämään kuuluvia asioita sisältävät arvostelut tai kommentit. Suojataan muiden yksityisyyttä.
- Mahdollisesti elossa olevan, yksittäisen henkilön nimeävä kommentti tai arvostelu, ellei se tule ilmi aineistosta itsestään tai kyseessä ole tunnettu julkisuuden henkilö.



Pidetään lisäksi kiinni seuraavista periaatteista, jotta kommentti / arvosteluosio olisi käyttötarkoituksensa mukainen.

- Fiktiivisen aineiston, kuten kirjojen ja elokuvien, juonipaljastukset tulisi jättää pois arvosteluista ja kommenteista.
- Kysymykset aineiston tarjoajalle ja käytettävyyssongelmat laitetaan ensisijaisesti niille tarkoitettujen lomakkeiden kautta. tämän tyyppiset kysymykset ja kommentit piilotetaan kommenteista ja arvosteluista.

# Oppimisen kokonaisuus Finnassa 2024

Saga Jacksen, Hanna-Leena Saarenmaa

- Uusi aineistopakettityökalu helpottaa aineistopakettien tekemistä, julkaisua ja hallintaa.
  - Aineistopakettit tietueiksi Finnaan:
    - Aineistopakettilla oma AIPA-metadadataformaatti.
  - Aineistopakettit löytyvät Finnan hausta.
    - Aineistotyyppinä ”aineistopaketti”
  - Opetuksen aineistopakettit löytyvät helposti [oppimateriaalit –välilehdeltä.](#)
  - Aineistopakettityökaluun kirjaudutaan tulevaisuudessa hallintaliittymän kautta.
- **Aineistopakettityökalun koulutus 17.5.**
  - [Ilmoittaudu](#) mukaan Finnan asiakaswikistä Lyyti-lomakkeella.
    - Koulutuksessa käydään läpi aineistopakettien kriteerejä ja demotaan aineistopakettityökalun käyttöä.





Uusi Luokkahuone pyritään julkaisemaan toukokuun lopulla, mutta suurempi lanseeraus tapahtuu vasta syksyllä.

**Tavoitteena saada kiireinen opettaja mahdollisimman nopeasti kiinnostavan materiaalin pariin!**

## Mikä muuttuu?

- Navigaatio: välilehtirakenne korvataan kahdeksalla teemakategoriolla
- Kategoriasivuilla on oppimateriaalifiidejä ja Finnan suosittelunostoja
- Kahtiajako aineistopakettien ja muun avoimen oppimateriaalin välillä puretaan
- Visuaalinen ilme



Historia ja yhteiskunta



Kieli ja kulttuuri



Luonto ja ympäristö



Maailmankatsomus



Muut



Taidot ja taiteet



Tekniikka ja luonnontieteet



Työelämä ja yrittäjyys

- Luokkahuoneen uutta rakennetta testattiin opettajien kanssa keväällä 2024.
  - Käytettävyydestä neljä testaja sai kokeilla Luokkahuoneen testiversiota ja antaa palautetta siitä.
  - Testauksessa saadut palautteet olivat hyvin yhtenäisiä – kehitämme Luokkahuonetta saadun palautteen perusteella.
- Opettajien mielestä etenkin etusivun uudet kategoriat olivat hyvät.
- Myös uusi visuaalinen ilme koettiin miellyttävänä.
- Finna ja aineiston tarjoajat koettiin luotettavina.
  - Opettajat kaipaavat kohdennettuja, selkeitä ja kompakteja oppimateriaaleja käyttöönsä.



# Finna pohjoissaameksi

Kuva: Saamelaismuseo Siida, SAAM esinekokoelma. Valmistaja: Saijets Maarit Anni.

# Finna-hakupalvelu pohjoissaameksi 15.5.

- Finna.fi on käännetty pohjoissaameksi osana Saamelaiskielten tuki digitaalisissa palveluissa -hanketta.
- Finna-hakupalveluihin on mahdollista lisätä kielivalinnaksi pohjoissaame 15.5. alkaen.
- Kieliversiota voi *testata* 23.4. alkaen *testinäkyessä*.
  - Testiajankohtana päivitämme käänöksessä olevia puutteita.



FINNA.FI

SÁMEGIELLA

ČÁLIHUVA

MÁHCAHAT

Kultuvrra ja diehtaga ártnat ovttain ozuin.

Viečča...

Buot deaivamat

Aiddostahtton ohcu

BLÁÐE

Oahppamateriálat

Govat

Girjjálašvuotta

Eará materiálat

Buresbohtin Finnai!

Finna-bálvalus ovddiduvvo davvisámegillii. Loga lasi Finna.fi:s (fi).



- Jos organisaatiolla on saamelaisiin liittyvää aineistoa, on ensisijaisen tärkeää, että saamelaiset pääsevät tarkastelemaan aineistoja omalla äidinkielellään.
- Pohjoissaamenkielinen käyttöliittymä sujuvoittaa pohjoissaamenkielisten käyttäjien tiedonhakuja.
- Pohjoissaamenkielinen käyttöliittymä edesauttaa pohjoissaamenkielisen aineiston löydettävyyttä.
- Suurin osa saamelaisista asuu saamelaisalueen ulkopuolella – kieliversio tuo pohjoissaamenkielen ja kulttuurin näkyville ja saataville ympäri Suomea.
- Välillisesti toimet voivat vaikuttaa laajalti saamelaiskieliä Suomessa puhuvien henkilöiden kokemuksiin ja mahdollisuuksiin käyttää omia kieliään digitaalisissa ympäristöissä

- Kieliversioiden saa helposti päälle hallintaliittymästä.
- [Ohjeistus asiakaswikissä](#)
- Pohjoissaamenkielistä käännöstä päivitetään sykleittäin sitä mukaa, kun Finnaan tulee uusia muutoksia.

## Käyttöliittymän kieli

- English
- Suomi
- Svenska
- Sámeigiella

## Oletus

Svenska ▾

# Uusia ominaisuuksia ja muuta ajankohtaista kirjastoille

- MARC 21- metadatan näyttämiseen Finnan tietuesivulla tehdään jatkuvastia parannuksia.
- Finnasta on asiantuntijajäsen Kumeassa ja kuvailijat saavat myös sitä kautta tietoa MARC-tietojen näytön kehityksestä Finnassa.

- Qualified Dublin Core (QDC) -formaatin hyödyntämiseen perusparannuksia esim.
  - Aiheen paikat (Alue-fasetti)
  - Aiheen aika (Aiheen aika -fasetti)
  - Käyttörajoitusten näyttäminen tietuesivulla ([dc.rights.accessrights](https://www.finna.fi/dc.rights.accessrights))
  - Myös kuvakkeita on tarkoitus lisätä kertomaan avoimista aineistoista ja pääsyräjoituksista. Koskee myös muita formaatteja.

RAJAA HAKUA ? N

Verkossa saatavilla 3 326 715

KÄYTTÖOIKEUDET ▼

AINEISTOTYYPPI ▼

TEKIJÄ ▼

AIHE ▼

ALUE ▼


VALMISTUSVUOSI ▼

AIHEEN AIKA ▼

KIELI ▼

SISÄLTYY KOKONAISUUTEEN ▼

- Uusi julkaisuarkistojen kuvailuverkosto JULKU (2023-)
  - Päivittää ja ylläpitää metadatasuosituksia.
  - Mukana edustajia eri organisaatioista.
  - Suositus saavutettavuusominaisuuksista on kevään pääkehityskohta.
- QDC-formaatin aineistotyyppien käsittelystä on nyt [kuvaus asiakaswikissä](#).



Yhteistyöllä  
parempaa QDC-  
metadatan ja  
Finnan  
yhteentoimivuutta

[Oikopolku tutkittuun tietoon -sivulle](#) voi  
koska tahansa ehdottaa julkaisunostoja

- Kirjastoilta on tullut kyselyä Finnan ja Axiellin Quria-kirjastojärjestelmän yhteentoimivuudesta
- Uusi järjestelmä muuntaa alkuperäisen metadatan MARC 21 -formaattista omaan linkitetyn datan formaattiinsa, mutta konversio takaisin MARC 21 formaattiin ei ole vielä riittävä
- Asiakaspalvelutoiminnallisuudet tulevat Aurora-järjestelmän Palma-rajapinnan mukaisesti, mutta saatavuustiedot tulevat Mikromarcin tapaan

## **Quria ei tällä hetkellä ole Finna-yhteensopiva:**

- Qurian tarjoama Marc 21 on puutteellista, mm. osakohteet ja aineistotyyppitiedot puutteellisia
- Yhteentoimivuutta pyritään kehittämään
- Seuraava Quria-päivitys tulossa kesäkuussa 2024



# Kansainvälisten e-aineistojen uutisia

CDI- ja blender

## Viittaustiedot on käytettävissä CDI-haussa


- Tietuesivulla
- Linkit löytyvät sekä hakutulossivulta

Linkit saa tarvittaessa piiloon hakutulossivulta asetuksella tiedostossa Primo.ini:  
[Results\_Settings]  
display\_citation\_links = false


**Viittaukset**

- “ Tässä viitatut
- ” Tähän viittaavat

**The future is already here - civil engineering at the cutting edge**

 Artikkelin  
Sheffield, Paul  
Julkaisussa Proceedings of the Institution of Civil Engineers. Civil engineering 2020

This is the inaugural address of Paul Sheffield, who became 155th President of the Institution of Civil Engineers on 1 November 2019.

 VERTAISARVIOITU

- “ Tässä viitatut
- ” Tähän viittaavat

- Miksi?
  - Korjaa joitain ongelmia boolean operaattoreiden toiminnassa
  - Varmempi kehitys jatkossa
  - NOT-operaattori saadaan käyttöön
- Miten etenee?
  - Testausta meneillään
  - Varmistetaan toiminta Finnassa ja tehdään mahdollisesti tarvittavat korjaukset
  - Tiedotetaan kun valmistaudumme vaihto ja otetaan kesälomakausi huomioon

- Yhdistetty hakutulostila on käytössä joissain korkeakoulukirjastoissa
  - Tritonia
  - HAMK
  - muita?
- **Opinnäytteiden suodatuksessa pientä ongelma tutkinnassa**
- Vertaisarviointitietojen saatavuutta paikallisesta indeksistä tarkoitus selvittää vielä kevään aikana
- Mahdollisesta kokeilusta EDS:n kanssa kannattaa pitää Finna ajan tasalla

## Tutustu

5.9.2023 pidetyn  
tietoiskun  
[esityskalvot ja  
tallenne Moodlessa](#)



## Tee

Käytettävyysvinkkejä  
lyhyesti ja  
käyttöönotto-ohje  
[asiakaswikissä](#)



## Keskustele

Tietojenvaihtoa  
aiheesta [foorumilla](#)



# Jokerimerkkien käyttö

## \* ja ?

Päivitetyt hakuohjeet

- Finna osaa automaattisesti hakea suomenkielisten sanojen taivutusmuotoja.
- Sanakatkaisu jokerimerkillä jättää osan hakuehdon automaattisista käsittelytoimenpiteistä pois.
- Jokerimerkkien käyttöä ei siksi siis suositella suomenkielisissä sanahauissa.
- Muissa kielissä
  - s-päätteinen monikko hakee myös yksikön.
  - yksikkö hakee s-päätteisen monikon.

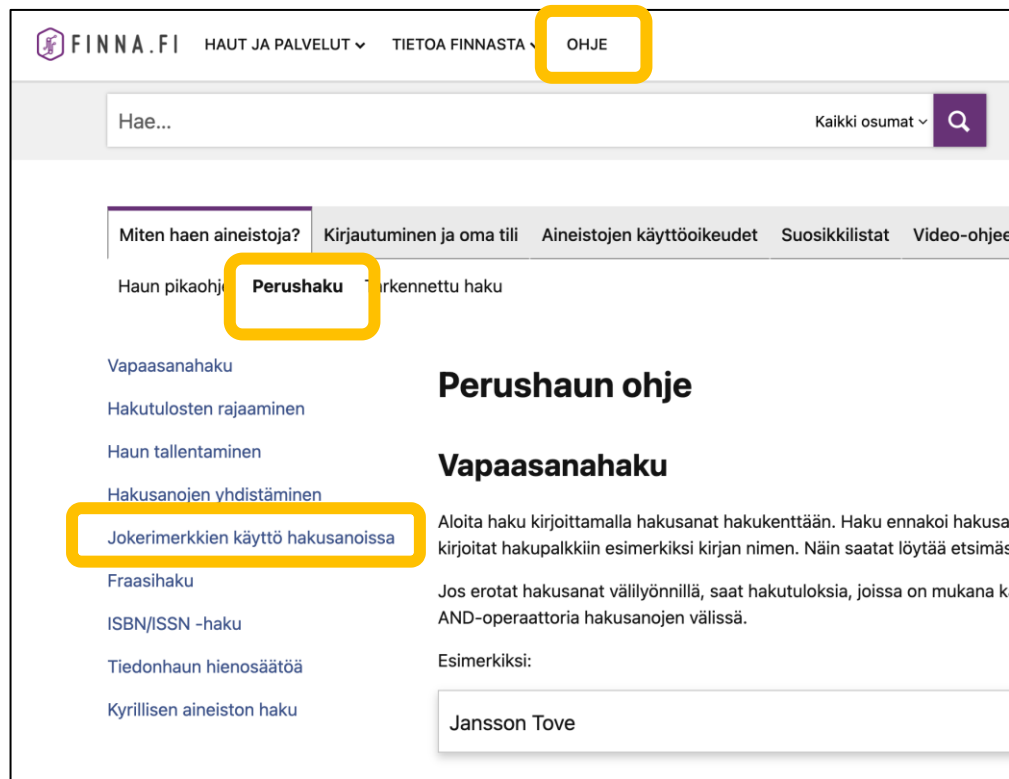
- Ohjeita on päivitetty 2023 ja 2024
  - Viimeisimpänä selkeytetty lisää varsinkin erikielisten hakujen osalta.
- Uudet ohjeet löytyvät
  - Finna.fi:stä ja
  - finna2-teemasta eli omien näkymien ohjepohjista.
- Päivitykset pitää tehdä itse omaan näkymään, jos ohjeissa on paikallisia muokkauksia.



# Jokerimerkkien käyttöohjeet Ohje-osiossa

Perushaun ohje:

Jokerimerkkien käyttö hakusanoissa.



FINNA.FI HAUT JA PALVELUT ▼ TIETOA FINNASTA ▼ OHJE

Hae... Kaikki osumat ▼

Miten haen aineistoja? Kirjautuminen ja oma tili Aineistojen käyttöoikeudet Suosikkilistat Video-ohjeet

Haun pikaohje **Perushaku** Tarkennettu haku

Vapaasanahaku  
Hakutulosten rajaaminen  
Haun tallentaminen  
Hakusanojen yhdistäminen  
**Jokerimerkkien käyttö hakusanoissa**  
Fraasihaku  
ISBN/ISSN -haku  
Tiedonhaun hienosäätöä  
Kyrillisen aineiston haku

## Perushaun ohje

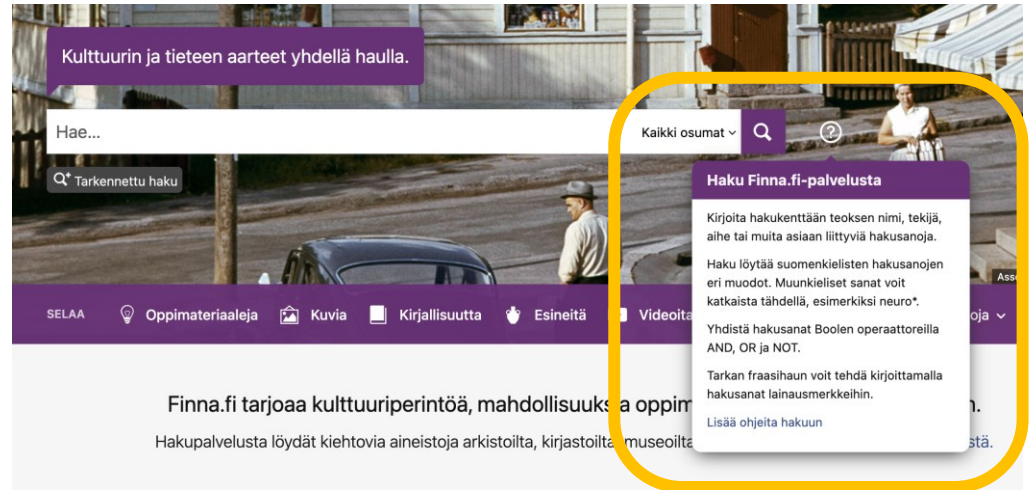
### Vapaasanahaku

Aloita haku kirjoittamalla hakusanat hakukenttään. Haku ennakoii hakusanoja kirjoitettujen hakusanojen perusteella. Jos erotat hakusanat välilyönneillä, saat hakutuloksia, joissa on mukana kaikki hakusanat AND-operaattoria hakusanojen välissä.

Esimerkiksi:

Jansson Tove

- Hakulaatikon vieressä
- Kaikki kieliversioita päivitetty, ruotsinkielinen ohje uutena.
- Huom! Jos esim. otsikkoa on muokattu, päivitys ei tule näkymään automaattisesti.



Löytyy hallintaliittymässä käännöskoodilla:  
tooltip\_local\_search\_html

Jokerimerkkien käytön ohjeet tarkistukseen:

- ohje-osio
- tooltip-ohjeet

Tietoa asiasta on tulossa myös asiakaslistalle!



- Koulutus Moodlessa: [Finna.fi asiakastyössä, syventävä](#)
  - Fraasihakuun tullut joitain muutoksia koulutusten jälkeen
- Asiakaswiki: [Hakutulosten relevanssi](#)
- Lisätiedon toive haun logiikasta on kirjattu tulevien koulutusten toiveisiin.

# Ajankohtaista kehityksessä



Riitta Peltonen



- Työllistää Finna kehitystä merkittävän osan vuodesta
- Pyrimme tuomaan uudistuksen käyttöön siten, että se vaikuttaa mahdollisimman vähän Finna-näkymille luotuihin UI tyylihin
- Teemapäivitys modernisoi käyttöliittymäratkaisuja merkittävästi, mikä puolestaan **mahdollistaa paljon saavutettavuusparannuksia** sekä Finnan tyylien päivittämisen myöhemmin
  - mm. siirtymä Bootstrap 3 -> Bootstrap 5

{less}



Sass



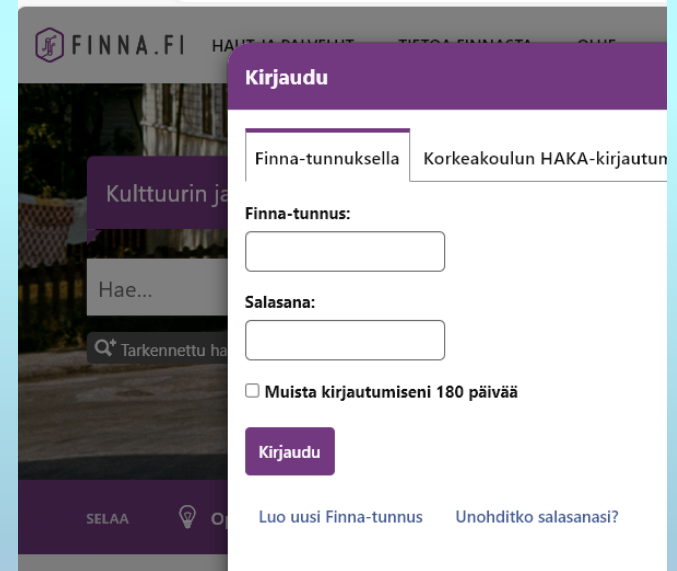
## Vaihe I kesän aikana: Vaihto LESS → SASS tyylitiedostoihin (edellytys jotta voimme tehdä päivityksen BS3 → BS5)

- Luomme kesän aikana työkalun jolla näkymien muotoilut saadaan muutettua mahdollisimman pitkälle automaattisesti LESS tyylitiedostoista SASS tyylitiedostoiksi
- **Näkymien ylläpitäjät: Kun konversio tehdään, varautukaa tarkistamaan näkymänne**
- **Tavoiteltu konversion ajankohta: heti kesän jälkeen**
- Jatkossa näkymien muotoilu tehdään käyttäen SASS-tyylitiedostoja
- Tarkempaa ohjeistusta kesän jälkeen

## Vaihe II syksyllä: Loput muutokset

Käyttäjän ei tarvitse kirjautua joka kerta uudelleen, vaan halutessaan hän voi asettaa laitekohtaisen kirjautumisen muistamisen

Tallennetut kirjautumiset		
Käyttöjärjestelmä / Selain	Viimeisin kirjautuminen	
Win10 / Edge	18.4.2024 10.26	<a href="#">Unohda kirjautuminen</a>
<a href="#">Unohda kaikki</a>		



The screenshot shows the login interface on the FINNA.FI website. The page title is "Kirjaudu". There are two input fields: "Finna-tunnuksella" (containing "Korkeakoulun HAKA-kirjautun...") and "Finna-tunnus:" (empty). Below these is a "Salasana:" field (empty). A checkbox option is labeled "Muista kirjautumiseni 180 päivää". A purple "Kirjaudu" button is visible. At the bottom, there are links for "Luo uusi Finna-tunnus" and "Unohditko salasanasasi?".



- Kirjautuminen on voimassa oletuksena 180 päivää, eli noin 6 kuukautta.
- Organisaatiot voivat omassa näkymässään muokata kirjautumisen tallennusaikaa. Vähimmäissuositus 3 kuukautta.
- Kirjautumisen pysyminen perustuu evästeisiin. Jos selausistunto suljetaan niin, että evästeet katoavat, kirjautuminen ei pysy voimassa.
- Kirjautumisen pysyminen on sekä selainkohtainen että laitekohtainen.

## Kirjautumistavat joita pysyvä kirjautuminen koskee

- Finna-tili
- Kirjastokorttikirjautuminen
- Sähköpostilla vahvistettava kirjautuminen (Alma-kirjastot)

Pysyvää kirjautumista ei ole mahdollista kytkeä Haka-kirjautumisen yhteyteen.

[Lisäohjeita Finnan asiakaswikistä](#)

- On nyt käytössä
- IP-rajaus on käytössä kaksivaiheisen tunnistautumisen rinnalla toistaiseksi, mutta siitä on tarkoitus luopua
- Kirjautuessasi sähköpostiisi lähetään kertakäyttöinen kirjautumiskoodi
  - Huolehdi, että organisaatioidenne ylläpitäjien sähköpostiosoitteet ovat ajan tasalla
- Kirjautuminen on voimassa 2 viikkoa eli tänä aikana sisään voi kirjautua ilman ylimääräistä koodia



- Finnan hakuindeksin suorituskykyä on parannettu
- Hakutulosten päivittämistapa on entistä tehokkaampi
- Hakutulokset päivitetään nyt lataamatta koko sivua uudelleen, kun
  - siirrytään hakutulossivulta toiselle
  - vaihdetaan lajittelua tai
  - vaihdetaan kerralla näytettävien hakutulosten määrää.



# Mediatyyppi-rajain tarkennettuun hakuun

- Tarkennettuun hakuun on luotu mediatyyppi-rajaus mahdollisuus
- Ei kata vielä ohjelmatyypisiä tiedostoja esim. toimisto-ohjelmien tuottamia tiedostoja.
  - Saa esiin tarkennetun haun kenttähausta jos tyypiksi laittaa esim. application/pdf
  - Tällä hetkellä työstössä käytettävyyden näkökulmasta toimisto-ohjelmatiedostot
    - Formaatti kerrallaan asteittain manuaalisesti luokitellaan loppukäyttäjälle loogisimpaan kategoriaan esim. Jo siirretty pdf -> teksti. Työstössä Excel-taulukot, word-tiedostot, powerpoint-tiedostot ja kaikkien avoimet vastineet
- Aiheesta enemmän asiakaswikissä

## Mediatyyppi:

Etsi...

- kuva
- teksti
- ääni
- video
- 3d

Tyhjennä rajaukset

## Hakuryhmä

Hae: Kaikilla näillä (AND) ▾

Hakusanoilla...

Mediatyyppi ▾

Hakusanoilla...

Kaikki osumat ▾

+ Lisää hakukenttä

- Finna.fi *Tietoa Finnasta* –osioon on lisätty uusi vastuullisuudesta kertova sisältösivu [Vastuullinen Finna](#)
- Finna.fi: Tarkennetun haun ohjetta päivitetty mediatyypin osalta: [Haku mediatyypillä](#)
- Perushaun ohjetta päivitetty kohdasta [Jokerimerkkien käyttö hakusanoissa](#)
- Perushaun tooltip-ohjeet – jokerimerkkien käytön ohjeita päivitetty myös näihin ja lisätty ruotsi
- CDI:n ja blenderin tarkennetun haun tooltip-ohjeita päivitetty ja lisätty kieliversioita
- Asiakaswiki: Kattavampi ohje mediarajaimesta aineiston tarjoajille: [Aineistojen hakeminen mediatyypin avulla](#)
- Asiakaswiki: Miten mediarajaimen saa omaan näkymään: [Tarkennetun haun kentät](#)
- Asiakaswiki: Miten sijainnin voi linkittää ulkoiseen karttapalveluun: [Paikkatiedot LIDOssa ja Popover-toiminnon käyttöönotto](#)
- Asiakaswiki: Julkaisutietojen tuominen EAD3:ssa: [Julkaisuviitteiden merkitseminen](#)
- Asiakaswiki: [Dublin Core -aineistojen aineistotyyppien käsittely Finnassa](#)

- Korkeakoulu- ja erikoiskirjastot ovat toivoneet nopeaa reagointi kehitysehdotuksiin
- Työnkuluja on uudistettu
- Puretaan myös aiemmin tulleita ehdotuksia
- Tavoitteena päästä ”reaaliaikaiseen” käsittelyyn (analyysi, päätökset)
- Viestintäkäytännöissä kehitettävää
- Työmäärän arviointi aina haastavaa

# Kiitos!

Finna-posti@helsinki.fi  
veera.mujunen@helsinki.fi

**Kansalliskirjasto**  
Kirjastoverkkopalvelut

#Finnafi



@finnapalvelu



@finnafi



@finna.fi



@finna-palvelut



@finnafi